

Traducció dels poemes IX, XIII, XVII i XXI de L'Hotel París

[Translation of the poems IX, XIII, XVII and XXI of *L'Hotel París*]

DOMINIC KEOWN

University of Cambridge / Fitzwilliam College
dk209@cam.ac.uk / ORCID: 0000-0002-1426-0562

RESUM: Aquest treball conté la traducció a l'anglès dels poemes IX, XIII, XVII i XXI de *L'Hotel París*, amb la intenció d'oferir un tast de la poesia estellesiana al lector anglòfon.

PARAULES CLAU: Estellés, traducció, anglès, poesia valenciana, segle XX

ABSTRACT: This work contains the English translation of the poems IX, XIII, XVII and XXI of *L'Hotel París*, to offer a taste of Vicent Andrés Estellés poetry to readers of English.

KEYWORDS: Estellés, translation, English, Valencian poetry, 20th century

Recepció: 15/01/2024. Acceptació: 21/01/2024. Publicació: 01/06/2024

Com amb tantes altres iniciatives de promoció de la literatura catalana a l'exterior, el primer intent seriós i estructurat de transposar Vicent Andrés Estellés a l'anglès va sorgir de la ploma del poeta i traductor de Nova York David Rosenthal (1945-1992). Tot i que aquelles 80 pàgines podien oferir poc més que un tast de la voluminosa producció del valencià, l'antologia *Nights that make the Night* (Nova York: Persea, 1992), va demostrar si més no dues coses: la gran varietat de registres d'Estellés es podia comunicar adequadament en anglès; i el caos editorial de l'obra estellesiana es podia destriar per proporcionar una mostra qualificable com a representativa.

Amb aquesta idea en el pensament, coincidint amb el centenari del naixement del poeta, membres de l'institut de recerca ISIC-IVITRA de la Universitat d'Alacant han desenvolupat un projecte que aspira a donar visibilitat a l'autor en aquelles terres on l'anglès es parla i s'entén.

La primera fita d'aquesta iniciativa és oferir un relançament d'*After the Classics: A Translation into English of the Selected Verse of Vicent Andrés Estellés* (John Benjamins: Amsterdam, 2013). En aquesta edició temàtica bilingüe amb introducció acadèmica i amb notes, Dominic Keown i Tom Owen ofereixen una visió coherent de la molt original relació d'Estellés amb grans figures literàries del passat: Horaci, Ovidi, Virgili, Catul, Ausiàs March i Garcilaso de la Vega. En una configuració sorprenent que va d'una relació dialògica a la simbiosi, passant per l'esquizofrènia, la monografia cobreix de manera cohesionada un capítol important del conjunt de la producció lírica d'Estellés.

La segona línia presenta una perspectiva completament diferent: l'edició bilingüe català/anglès de *L'Hotel París*. Tot i que aquest inquietant aplec de poemes es va compondre a mitjans dels anys 50, quan la dictadura franquista estava en un dels moments més foscos, no es va publicar fins al 1973. El llibre ha estat una gran font d'inspiració per a l'escultor Jaume Plensa, entre d'altres artistes i lectors; aquest monòleg oblic amb un jo líric/narrador desvinculat que s'adreça a una misteriosa Françoise evoca la repressió,

l'exploració i la corrupció del règim en la representació d'un hotel sòrdid i els seus desafortunats residents. La nova edició està ara en premsa amb els editors Peter Lang, que han atorgat el permís per a la publicació dels textos en la *Revista*; la traducció de Dominic Keown està precedida per una introducció informativa.

De manera especial mostrem el nostre agraïment a la família del poeta per possibilitar la publicació d'aquests poemes.

IX

Vaig fent el trist catàleg, el meu nocturn catàleg
d'estupres, d'adulteris, de violacions,
entre el cruixir dels llits i el cruixir dels taüts,
l'enrenou de la ploma sobre el paper grossíssim,
i l'enrenou dels plats, les culleres, els vàters,
els cadàvers que hi ha desfent-se en la bodega.
Hi ha l'hoste que s'ha mort i no se sap d'on és,
i hi ha l'hoste que espera que arribe un telegrama,
com hi ha l'hoste que escolta el coit d'un matrimoni
i hi ha l'hoste, cortès, que no parla amb ningú.
Però jo dec escriure, en el llibre més gran
i amb la lletra més clara, petita i incisiva,
mentre una pobra jove mossega un cobertor,
mentre una pobra vídua s'ho renta en un bidet,
mentre el pobre poeta escriu versos indignes,
mentre al pobre home ric li ve un dolor d'estómac,
mentre les pobres gents van fent les pobres coses
i el captaire es pessiga tendrament les lladelles,
humils, d'una color de mel delicadíssima,
i amablement les deixa en la seua mà oberta.

IX

I am drafting a sad catalogue, my catalogue of the night,
of stuprums, of adulteries, of rapes, of violations,
amid groaning of beds and the groaning of coffins,
the scratching of my pen on this rankest of paper,
the clanking of plates, of spoons, of toilet bowls,
the corpses decomposing in the cellar below.

There is the guest who died, no one knows where he is from
and the guest who expects a telegramme delivered,
the guest who lends an ear to marital sexual union,
there is the well-mannered guest who has a word for no one.
However, write I must in the biggest book of all
and in the roundest hand both tiny and incisive
while some poor young girl takes a bite out of a blanket,
while some poor young widow wipes it clean in a bidet,
while some poor young poet pens unbecoming lines,
while the poor rich man is beset by tummy ache,
while the poor folk get on with their poor old business
and the beggar squeezes tenderly his crab lice,
lowly but of a most delicate honeyed hue,
and leaves them lovingly in the palm of his open hand.

XIII

Hi ha l'hoste que s'ha mort i no se n'ha adonat,
i això que aquella mort, la seua, és personal
i, més, intransferible, segons els documents,
i que el trauen del llit i el duen al Dipòsit,
i no se n'assabenta, i el despullen i el deixen
damunt el marbre blanc, i el renten, i li fan
certes coses, aquells tràmits que s'han de fer,
i no se n'assabenta, de digne, de digníssim
que és encara el seu cos, i el forense es detura
un moment, el contempla i mira els practicants
i es pessiga una aixella i lentament pregunta:
«Senyors, esteu segurs que tractem amb un mort?»

XIII

There is the guest who has died yet has not realised
despite the fact this death, his own, is personal
and non-transferable as documents confirm.
They lift him out of bed and take him to the morgue
without him noticing. He is undressed and left
on a white marble slab. He is washed and certain things
are done to him in line with normal practice and such.
He remains unaware, so noble, so very noble
his body still appears. The pathologist halts
a moment, looks at it and, gazing at the assistants,
he pinches at an armpit and asks ever so slowly:
“Gentlemen, are you sure we are dealing with the dead?”

XVII

L'amant, feroç, que es venja en una amant atònita,
absurda, amb l'estupor en els ulls i en els llavis,
dreta, contra una tàpia; un amant venjatiu
de mai no se sabrà quina remota cosa,
l'enamorat discret que un dia, ancestralment,
necessita una víctima, una víctima estúpida,
i es venja obscurament, a grapats i trompades,
brutalment insistint, destrossant, miserable,
i amb la sang que així vessa entre unes cuixes té
un fulgor instantani de selva i dalt la lluna.

XVII

The lover who wreaks ferocious vengeance on his lady,
astonished, with stupor in her eyes and on her lips,
upright against a wall; a lover made vengeful
for a reason so remote it never will be known:
that most discreet of lovers who ancestrally one day
decides he needs a victim, any old stupid victim
and wreaks obscure revenge with an endless welter of blows,
so brutally insistent and wretchedly destructive;
and with the blood he sheds between two thighs has thus
an instantaneous glimmer of forest and moon above.

XXI

Cobra una pensió. Tots els dies de l'any
té, també, una tertúlia en un cafè. Conversa.
I diu: «El meu difunt Ovidi, en glòria estiga...»
Hi ha una amiga que té formiguer en un peu;
ella mai no ha tingut formiguer, però, en canvi,
«El meu difunt Ovidi...» El seu difunt Ovidi
era baix i era alt, era gros i era prim,
era trist i era alegre, segons allò que es parle.
No és un nom: és un món. No és un home, és el món.
«El meu difunt Ovidi, Déu el tinga en la glòria...»
Era bròfec i amable, era sempre fidel
i ho feia amb la veïna de l'entresol esquerra.
Lentament, mentrestant es parla, es diuen coses,
ella va pessigant molles d'un tros de pa
que duu discretament ocult a la butxaca.
«El meu difunt Ovidi, Déu el tinga en la glòria...»

XXI

She is paid a pension. Every day of the year.
she meets up with friends in a café and says:
“My dear departed Ovidi, God rest his soul...”
A friend of hers has pins and needles in her foot;
she herself has never had pins and needles unlike
“My dear departed Ovidi...” Her dear departed Ovidi
was short and he was tall, he was fat and he was thin,
he was happy and he was sad, depending on the case.
Not a name but a world. Not a man but the world.
“My dear departed Ovidi, God keep in in his glory...”
He was loving and harsh and faithful to the end;
and knocking off the neighbour on the second floor.
Slowly as they speak, as things are being said,
she starts picking out crumbs from a slice of bread
that she carries discreetly hidden in her pocket.
“My dear departed Ovidi, God keep in in his glory...”